

De psyche van de Chinezen: of waarom de Chinezen uitblinken in het ondernemen,

China is al lang niet meer zo 'lonely on the planet'.

Per jaar reizen er nu al 8 miljoen Westerlingen daar naartoe. Als je er zelf nog niet aan toe bent, niet gelaten, ieder jaar komen zo'n 20 miljoen Chinezen eens buiten hun 'People's' Republiek piepen en dat aantal stijgt ieder jaar met een derde.

Wat we wellicht nog minder in de gaten hebben is dat het Westen meer en meer als een 'yellow submarine' begint rond te dobberen op de oceaan van globalisatie.

Ik verklaar mij nader. De kans dat je jas, schoenen, mobieltje en pc uit China komt is beslist groter dan 70%. Dank zij China is onze inflatie blijven dalen en dit zelfs onder een forse groei van de wereld economie. Onze dagelijkse consumenten ecstasy wordt in China gebrouwen. Voor degenen die nog twifelen nog een pikant voorbeeld: alle producten uit de erotica shops werden door poedel handjes van jonge Chinese meisjes verpakt. Van consumptie climax gesproken!

Dat de Chinezen ook maar iets voor zich zelf willen houden is hen dan maar ook meer dan gegund. Zeventig percent van 's werelds namaak industrie bloeit in China. Haly-Boté wordt door miljoenen Chinezen gelezen al voor bij ons de officiële Harry Potter in de boekhandel verschijnt. Dat jaarlijks 200.000 Chinezen sterven door inname van namaak medicijnen staat natuurlijk niet op de bijsluiters van het Chinees economisch mirakel. Heren zakenlui op reis naar China wees gewaarschuwd : als de blauwe pil ook al tot je 'comfort-case' behoort dan koop je die beter niet in China. Ook deze insinuatie is op zijn plaats als ik u verder verklap dat tot veertig procent van de westerse zakenlui die frequent en voor langere periodes in China vertoeven, aanpappen met een Chinese. Tot de helft van de westerse expatriate koppels in China vliegt op één vleugel terug door toedoen van een madame Butterfly.

Het zijn niet alleen enkele van onze stoere vikings die worden ingepalmd. Het grote handels tekort van de USA met China wordt in balans gehouden door Amerikaanse 'high tech assets' en bergen overheidspapier op Chinese bodem. De US dollar is nu al ingepakt in Chinees zijde papier. Maak vooral geen zorgen, ze gaan die niet allemaal gebruiken om voetbal matches in het westen om te kopen voor hun gok industrie. Zo zijn de Chinezen helmaal niet. Toch wordt het stilaan tijd dat het 'scientific' Westen wat meer probeert te begrijpen van de psyche die achter de gele glimlach schuil gaat.

Toch simpel niet, je stapt recht naar een Chinese psycholoog. Meteen bot. Slechts sinds een paar decades wordt psychologie gedoceerd aan de Chinese universiteiten. De Britten hebben toedertijd in Hong Kong wat psychologische 'dumplings' gaar gestoomd, maar dit is verre van voldoende om het een stevig academisch maal te noemen. Een oorzaak hiervan is dat een individuele Chinese liever niet op de sofa gaat bij een westerse psycholoog en Corporate China nog minder. Wil je er wat van opsteken moet je maar de werken van hun filosofen lezen. Westerse psychologie is voor de Chinezen barbaars voodoo-isme, iets wat bij ons als wijwater gebruikt wordt om duivels te verjagen.

Wijwater herinneren de Chinezen zich als export product van de Jezuïeten uit het Westen, nu toch ook weeral lang geleden.

Hier begint eigenlijk het verhaal van de Chinese psychologie.

Nooit sinds haar lange bestaan van de Chinese beschaving heeft zij nooit enige affectie noch angst getoond voor Religie. Het standpunt is dat de enige zekerheid die we als mensen kennen is dat we geboren zijn en op een dag zullen sterven.

Daar voor of daar na kunnen we toch niets weten. Jullie Westelijke geest laat zich manipuleren door deze *onzekerheid* en je laat die invullen door godsdienst en wetenschap. Als je braaf en volgzaam bent dan krijg je een toegangsticket tot de hemel, zoniet de zweepstaart van satan. Mocht je dan toch eens in de fout gaan dan kan je dat weer goedmaken door trouw te zweren aan een doctrine en nog niet zo lang geleden kwam daar nog bij dat je een resem andersdenkende op jou spies mocht rijgen als je dit goed uitkomt. Aldus het Chinese standpunt over hoe het Westen denkt.

Toen halverwege de westerse geschiedenis de grote mono religies het Westen en een deel van Azië begeesterden bleek alras dat de onrust en onzekerheid nog steeds niet verminderd waren. Daarom iets anders bedacht. De Al-heersende God stelde toen een aardse Premier aan waarvan Isaak Newton er een is van de eerste lichting . De appel die al eens eerder zijn nut had bewezen bij de beet van Eva, mocht het nu opnieuw doen door van de boom te vallen op het moment dat ook de maan onder de horizon dook op zoek naar gemeenschap met de zwaartekracht. Met behulp van de wiskunde kon plotseling alles, zelfs raketten naar de hemel schieten zonder dat er engelen uit de lucht vielen. Alles werd voorspelbaar. Maar ook hierna bleef de oorspronkelijke onzekerheid knagen. Een tsunami is hiervan nog een recent voorbeeld. Op van de zenuwen verklaart de Westerse geest nu plechtig: vanaf nu moet je het zelf maar uitzoeken. Ieder voor zich. ‘Je pense, donc je suis’ zo staat het op de speelkaarten van Descartes. Tot op vandaag spelen we nog altijd met diezelfde kaarten.

Dit alles betekent niet dat de Oriënt ook niet geconfronteerd wordt met die onzekerheid van het leven. Het verschil is dat zij dit echter meer pragmatisch benaderen. Kijk rondom je heen in de natuur, ook hier heeft alles een begin en een einde. Tussen deze twee tijdstippen er maar één zekerheid en dat is dat alles continu verandert. Wil je het wat beter hebben zal je er zelf iets moeten aan doen. Klamp je hieraan vast en wees flexibel. Verlies je tijd niet met piekeren over het hiernamaals. Vergeet alle dogma's en definities. Als God het leven geeft, neem het zoals het is; die zal het wel beter weten anders is hij God niet. De mens heeft geen gedicteerde decreten nodig, God heeft die in de mens zelf geprogrammeerd. Als het niet zo was waarom zoekt het Westen dan als gekken naar een andere heilige graal of een ander Judas evangelie of een steeds nieuwere interpretatie van wat in vergane talen en tijden werd geschreven. Het enige dogma die het geloven waard is, zegt dat een mens als wezen zich zelf nooit kan kennen...of kan een computer het al misschien? Dit alles is het diepste geloof van China.

Als antwoord aan René Descartes zegt een Chinees: "...en ik lieg dus ben ik minderwaardig". Meteen voelt het Westen zich geveleid in zijn superioriteit...maar het ontgaat hem wat er werkelijk gezegd wordt...dat hij zich de 'beter' beschouwd!

Van uit deze verschillen van het denkbeeld over ons menselijk bestaan kunnen er een reeks merkwaardige karakteristieken worden afgeleid die ook door westerse psychotechnische metingen worden bevestigd.

Zo gedragen Chinezen zich typisch 'polychrone'. De tijd wentelt cyclisch en niet als bij ons in een rechte lijn naar de eindstreep van het grote oordeel. Chinezen kunnen gemakkelijker verschillende taken terzelfder tijd uitvoeren. Het Chinese Nieuw Jaar is niet alleen het jaarlijks moment van vieren, maar ook van bezinnen, er een streep onder te trekken. Het wiel wordt nu in een andere richting met vernieuwde kracht aan gezwengeld. Vele Chinezen zullen op dat tijdstip van baan verwisselen of een nieuw project of onderneming starten.

Ook de houding tot noodlot en geluk is verschillend. Beide vormen een cyclisch koppel waarbij je het eerste moet vermijden en het tweede zal je zoeken. Als je de spelregels van de Chinese 'geomancy of Fen Shui' grondig analyseert, dan kom het uiteindelijk neer op een risico analyse op korte en lange termijn. Alles beweegt in lange en korte cycli volgens de wetten van de chaos waarbij van belang zijn de begin voorwaarden, aantrekkingspunten en afstoting elementen. Het zit werkelijk in de genen van de Chinezen geprogrammeerd om de kansen en richtingen alsmat af te scannen, ervoor te buigen of eraan vast te klampen. Dit vormt het basis mechanisme van het Chinese ondernemerschap en flexibiliteit.

Het ontbreken van religie wordt psychisch gecompenseerd door *Guanxi*. Dit is een persoonlijk commitment netwerk dat werkt als het dagelijkse vangnet voor alle problemen en onzekerheden. Het verdeelt ervaringen en fungeert als back-up of laatste toevlucht. Dit mechanisme herhaalt zich ook op breder maatschappelijk vlak wat wij de Chinese Bureaucratie heten. Hier leert men de navigatie spelregels om zijn macht tot de hemel te laten reiken. De spreekbuis tot de Hemel was vroeger het privilege van de Keizer die nu vervangen werd door de godin van de Wetenschap. Dit is zowat nog het enige waar China naar opkijkt richting het Westen.

Eenmaal dat China hier zijn achterstand heeft ingehaald wordt haast zeker een nieuwe grote muur opgetrokken, met enkel nog wat gaten voor het toestromen van gas, petroleum en grondstoffen.

Er is nog een andere waarheid in deze wereld waar we niet omheen kunnen en dat is dat de wereld alsmat complexer wordt. Niettegenstaande de vele voorspellingstechnieken die de mensheid ter beschikking heeft stijgt de chaos nog steeds wat in wetenschappelijke termen wordt uitgedrukt als de natuurwet van stijgende entropie. Binnen alle gebieden van de wetenschap worden we met turbulenties geconfronteerd. Alles blijft in beweging. Neem bijvoorbeeld de economie of zelfs psychologie, trends en richting zijn niet voorspelbaar en misschien maar goed ook, anders zou het snel maar een saaie boel worden. Dit vergt aanpassingsvermogen van de deelnemers. Ook hierin zien we grote verschillen tussen culturen en generaties. Dit is zeker het verschil als we opnieuw het Westen met het Oosten vergelijken. In dit opzicht ziet het er naar uit dat de genen van de Chinezen volgens andere spiralen gewikkeld zijn. Deze genen maken het de Chinezen gemakkelijker om patronen in chaotische toestanden of gedrag te onderscheiden en hun navigatie gedrag hieraan aan te passen. Dit fenomeen is zelfs diep verankerd in de Chinese en andere oosterse taal.

In het Westen zijn de talen geëvolueerd tot het decoderen van een lineaire stroom van een beperkt aantal simpele tekens. Hieruit spinnen we dan een dun garen van beperkte betekenissen. Hoe globaler de taal hoe beperkter ze wordt in het gebruik Dit is feitelijk een erfenis van Aristoteles die ons leerde de draden van onze gedachten logisch aan elkaar te knopen. De geschiedenis van de menswetenschappen werd hierdoor één opvolging van dun en meestal doorzicht weefsel van 'waarheden' aan mekaar geweven met telkens nieuwe mode seizoenen. De Chinese taal zit totaal anders in mekaar. Chinees omvat zo'n 10.000 complexe tekens, al hoewel met 2000 kom je al gemakkelijk de dag rond. Ieder teken vraagt gefocuste aandacht om hieruit een keuze te maken van zinvolle mogelijkheden. Met andere woorden je moet zelf constant je weg zoeken, er een persoonlijke betekenis aan geven en die met de omgeving of context toetsen... van persoonlijke vrijheid gesproken. Zo is een Engelse tekst gemiddeld 30% langer dan een Chinese, maar de leestijd of decodeer tijd duurt gemiddeld even lang omdat de Chinees meer moet interpreteren.

Een gelijkaardig proces doet zich voort in het denken en redeneren. De Chinees zal eerst langdurig de context en de verschillende mogelijkheden aftasten. Zijn westerse collega zal meestal snel een logische constructie in elkaar timmeren en dan nog vaak te nemen of te laten.

Juist daarom duren onderhandelingen met Chinezen zo lang en komt er zelfs nooit een eind aan in de tijd. Nieuwe omstandigheden vragen nu eenmaal om aangepaste bijsturing. Argumentatie op zijn Chinees is van “ omdat...daarom” wat wel anders is dan “indien...dan”. De eerste zoekt via lange bochten het doel, de tweede recht op de trofee.

De Chinezen zijn meesters in het “dubbel-denken”. Hij legt gezwind een mentaal traject af in parallelle sferen. Vandaar dat hij en zij ook perfect in een Big Brother maatschappij kunnen leven. Om dit lang vol te houden vergt dit echter nog een andere gave: die van het balanceren. De mogelijke opties worden continu in evenwicht gehouden en kunnen hierdoor ook steeds een andere richting op mocht het nodig zijn. Van flexibiliteit gesproken.

Al sinds vier eeuwen hanteert het Verre Oosten hiervoor een eigen Window's software versie genaamd de “I-Ching met Yin-Yang inside”. Het fameuze boek der Veranderingen is veel ouder dan de bijbel en is een ingenieuze handleiding om een mens zijn gedachten te ordenen en richting te geven aan zijn daden. Dit wordt in het Westen vaak als puur exotisme afgeschilderd. Echter na grondige studie vind men dat er veel meer achter steekt. Carl Gustav Jung schreef over de I-Ching: ‘dit is een uniek werk die de werking van de menselijke geest simuleert. Het drijft de onbewuste en de bewuste mechanismen tot een evenwichtige keuze en tot haalbare daden’.

Benevens deze grote psychologische patronen kunnen we ook nog wat kwijt over de kleinere meetbare psychologische aspecten.

Gemiddeld scoren de Chinezen beter in de tests voor het memoriseren wat uiteraard te relateren is aan de vele tekens in hun taal. Verder zijn ze minder agressief zeker als ze jong zijn. Agressiviteit groeit wel met de jaren en zal zich meestal verbaal uiten en niet fysiek. In hun motivatie om iets te bereiken zijn de moederland Chinezen absoluut wereld kampioen. Ze zijn daarbij bereid enorm hard te werken en veel te ontberen. Echter is bekwaamheid minder dan de inspanningen. Effectief communiceren met Chinezen kun je enkel als je goed getraind bent in het detecteren van de indirecte boodschappen en mits respect voor ritueel en etiquette. Een totaal andere markante observatie is dat de Chinese mannen veel minder beharing vertonen dan hun meeste westerse macho's. Dit wordt verklaard door het feit dat er binnen in de mannen minder testosteron circuleert wat meteen de Chinese dames op zeer hoge hakken verheft met een effectiever mondigheid in de maatschappij en zeker in de zakenwereld. Dit zou ook wel aan de verklaring bijdragen waarom de blanke mannen zo gemakkelijk bezwijken aan de zoete gele koorts. Aan initiatief en verleiding van dames zijde is zeker geen gebrek in het moderne China. Als je het waarom hiervan vraagt aan de I-Ching zal het orakel antwoorden dat de blanke ‘Hij’ ook wel eens rust wil geven aan zijn macho en zich vleien wil op een bed van mystieke lotus zuiverheid. Heren wees gewaarschuwd.. Vergeet vooral niet de oefening in het dubbel denken.

We willen de lezer nog helpen met een laatste oefening in dubbel denken, speciaal voor de heren die blijkbaar hierin wat achterstand oplopen ten aanzien van hun vrouwelijke collega's. Als een Chinese jonge dame je het verhaal doet van de Genesis zal zij vertellen dat de tuin van Eden in China lag. Het was God die via de slang aan Eva vroeg om Adam wat aan te porren om ook iets meer te doen dan alsmaar in zijn tabbaard van zelfingenomenheid rond te kuieren. Eindelijk beet hij in de appel van de boom van het vergaren van kennis'. Dat initiatief van Eva heeft Adam tot op heden nog steeds niet vergeten en vergeven. Daarom zal hij haar overheersen. Vergeet ook niet de noodzaak om steeds de juiste interpretatie te kiezen. Bijvoorbeeld leest de chinees het woord ‘godsdienst’ op twee manieren: ‘religie’ of ‘-god's dienst-’. Verkoop vooral geen ‘waar’-heid, die heeft als waar geen waarde.

In China bergt best je logica op, herinner U steeds de oefeningen in het dubbel denken en leer vooral te redeneren in termen van yin en yang. Dit laatste wordt heel vereenvoudigd vertaald:

Yin heeft veel mee van de psyche van de vrouw en Yang zul je in China zeker nodig hebben om je mannetje te staan.

Copyright Mentognost Ltd.

Personen of bedrijven kunnen zonder toestemming dit artikel gebruiken of kopiëren voor hun presentaties mits de vermelding van de bron:

Uittreksel uit het boek *“Navigating through Chaos in China: a Cultural and Business compass for Managers and Business Leaders”* . Mentognost Ltd 2006. ISBN 0-9552147-0-X .
www.mentognost.com